

Petőfi Sándor Városi Könyvtár, Közművelődési és Muzeális Intézmény
Hajdúsámson

A Szervezeti és Működési Szabályzat 3. számú melléklete

GYŰJTŐKÖRI SZABÁLYZAT

1. A könyvtár típusa, feladatai

Hajdúsámson város nyilvános közkönyvtára. Fenntartója: Hajdúsámson Város Önkormányzata. A város központjában található, a Szabadság tér 7. szám alatti épület földszintjén. Gyermek- és felnőtt részleggel rendelkezik. Hajdúsámson város, a debreceni járás lakosainak, illetve minden magyar és külföldi állampolgárnak biztosítja a könyvtár szolgáltatásait, ennek érdekében:

- A fenntartó által kiadott alapító okiratban és a szervezeti és működési szabályzatban meghatározott fő céljait küldetésnyilatkozatban közzé teszi
- Gyűjteményét folyamatosan fejleszti, feltárja, megőrzi, gondozza és rendelkezésre bocsátja
- Tájékoztat a könyvtár és a nyilvános könyvtári rendszer dokumentumairól és szolgáltatásairól
- Biztosítja más könyvtárak állományának és szolgáltatásainak elérését
- Részt vesz a könyvtárak közötti dokumentum- és információcserében
- Biztosítja az elektronikus könyvtári dokumentumok elérhetőségét
- A könyvtárhasználókat segíti a digitális írástudás, az információs műveltség elsajátításában, az egész életen át tartó tanulás folyamatában
- Segíti az oktatásban, képzésben részt vevők információellátását, a tudományos kutatás és az adatbázisokból történő információkérés lehetőségét
- Kulturális, közösségi, és egyéb könyvtári programokat szervez
- Tudás-, információ- és kultúraközvetítő tevékenységével hozzájárul az életminőség javításához, az ország versenyképességének növeléséhez
- A szolgáltatásait a könyvtári minőségirányítás szempontjait figyelembe véve szervezi.
- Gyűjteményét és szolgáltatásait a helyi igényeknek megfelelően alakítja
- Közhasznú információs szolgáltatást nyújt,
- Helyismereti információkat és dokumentumokat gyűjt,
- Szabadpolcos állományrészsel rendelkezik,
- Gyermek- és családbarát szolgáltatásokat nyújt.

2. A könyvtár környezete

A gyűjtemény alakítását, az állomány gyarapítását meghatározza a könyvtári rendszeren belül elfoglalt helye, ezen túl a társadalmi és a helyi környezet, ahol a városi könyvtár működik. A város lakossága közel 14 ezer fő. Debrecen közelsége miatt jelentős az ingázók száma. Hajdúsámsonban kevés a munkalehetőség. A helyi

intézményekben és vállalkozásokban dolgoznak a legtöbben.

A települési könyvtár meghatározó célcsoportja az oktatási-nevelési intézményekbe járó gyerekek. Hajdúsámsonban egy óvodai egységben látják el a gyerekeket. Alapfokon két általános iskola látja el az általános iskoláskorúakat, melyből egyben művészeti képzés is folyik.

Oktatási-nevelési intézmények:

- Eszterlánc Óvoda,
- II. Rákóczi Ferenc Általános Iskola és Alapfokú Művészetoktatási Intézmény,
- Csapókerti Általános Iskola Hajdúsámsoni Tagintézménye.

Középfokon nappali képzés nem működik, egy esti tagozat várja a továbbtanulókat, mely a Kölcsey Ferenc Gimnázium helyi tagozataként működik.

Hajdúsámsonban a kulturális intézmények - a könyvtár, a közművelődés és a muzeális tevékenység - összevontan működnek. Ennek köszönhetően itt egy helyen megtalál a látogató mindent, ami a város múltjával vagy jelenével kapcsolatos. Ezen intézmények mellett számos civil szervezet, egyesület, kisközösségek működik a szabadidő hasznos eltöltésére a városban. A könyvtár jó kapcsolatot ápol a településen működő szociális intézményekkel és egyházakkal is.

3. A gyűjtőkör kialakítását meghatározó tényezők

A gyűjtemény kialakításánál objektív körülmény a költségvetési keret. A költségvetés tervezésénél törekedni kell olyan anyagi fedezet elérésére, amely lehetőséget biztosít a dokumentumállomány optimális fejlesztésére.

- Hajdúsámsonban a városi könyvtár az egyetlen nyilvános közkönyvtár,
- magas a beiratkozott általános és középiskolai tanulók aránya, s nagyszámú a felsőoktatásban részt vevők száma, de utóbbi csoportok aktivitása inkább Debrecen közelségére és a nagyobb könyvtárak használatára irányul,
- magas a munkanélküliek aránya, akik közül sokan vesznek részt képzésben és átképzésben,
- a számítástechnika teret nyert a mindennapi életben is, ezért a 24 órás elérhetőség fontos szerepet kap a könyvtár munkájában. Ezt a célt szolgálja az OPAC, és a honlap.

4. A gyűjtemény tagozódása

- Kölcsönzői állomány

A könyvtár legnagyobb állományrésze. Ide tartoznak a szépirodalmi művek, az ismeretterjesztő és a szakirodalom nagyobb része. A kölcsönzői állomány felnőtt és gyermek anyagból tevődik össze.

- Kézikönyvtár

Ide tartoznak a nem kölcsönözhető lexikonok, kézikönyvek, adattárak, térképek,

útikönyvek, szótárak.

- Segédkönyvtár

A könyvtárosi használatra szánt szakirodalom tartozik ide, mely tartalmazza a könyvtári jogszabályokat, bibliográfiákat, módszertani kiadványokat.

- Helyismereti gyűjtemény

E gyűjteményrész esetében a földrajzi szempont szerinti lehatárolás település szintű. Itt van elhelyezve a helyismereti állomány, mely a Hajdúsámsonra vonatkozó könyveket, tanulmányokat gyűjti. Őrzi a helyi szerzők műveit a teljességre való törekvés igényével. A könnyebb kezelhetőség érdekében kötetli és digitalizálja az alábbi dokumentumokat Sámsoni Hírlap újság összes évfolyam.

- Audio-vizuális gyűjtemény

Tartalmazza a zenei, próza és nyelvi hanglemezeket, CD-eket, CD-ROM-okat, videokazettákat.

- Periodika gyűjtemény

Ide tartoznak a folyóiratok, a heti és a napilapok. A folyóiratok közül kötetjük a helyi sajtót. A helyi sajtó minden cikkét feldolgozzuk az integrált könyvtári katalógusba, és digitalizálva is elérhetőek. A következő lapokat kötetjük: Sámsoni Hírlap.

- Raktári állomány

Az első emeleti raktárakban a bekötött folyóiratok régebbi számai, az ideiglenesen megőrzött folyóiratok számai, valamint a szakirodalom keveset használt, vagy több példányban meglévő művei és a keveset használt szépirodalmi művek.

5. A gyűjtemény ETO szerinti tagozódása

0. Általános művek

A tudomány és a kultúra általános kérdéseivel, a tudományos ismeretekkel általánosságban foglalkozó lexikonok, kézikönyvek és ismeretterjesztő művek válogatva. Az információ, a kultúra, a sajtó történetével foglalkozó kézi és ismeretterjesztő könyvek. A könyvtárral foglalkozó szakirodalom segédkönyvtári szinten, segítve a szakmai oktatást is.

1. Filozófia, pszichológia

A lét, a szellem és természetfilozófia, a pszichológia, logika, erkölcstan, esztétika lexikonjai, ismeretterjesztő művei válogatva.

2. Vallás, teológia

A vallásfilozófia és vallástörténet lexikonjai, kézikönyvei, ismeretterjesztő munkái válogatva. A nagy világvallások történetéről, értelmezéséről szóló szakirodalom, ezek szent könyvei válogatva.

3. Társadalomtudományok

A társadalomtudományok elméletéről és módszertanáról szóló néhány alapvető mű, a szociológia kézikönyvei, ismeretterjesztő munkák válogatva, statisztikai évkönyvek,

zsebkönyvek válogatva, a politika, a közgazdaságtan, jogtudomány, nevelés és oktatás szaklexikonjai válogatva. A felsőoktatás igényeit is figyelemmel kísérik, de csak részben tudjuk kielégíteni. Jogszabályok elérését online adatbázis előfizetésével tesszük lehetővé.

5. Matematika és természettudományok

Általános természettudományi kézikönyvek és lexikonok, az egyes tudományágak, matematika, csillagászat, fizika, kémia, földtudományok, őslélektan, biológia, növénytan, állattan szaklexikonjai, kézikönyvei válogatva, ismeretterjesztő irodalom és példatárak, feladatgyűjtemények az alap és középfokú oktatás igényeit részben figyelembe véve.

6. Alkalmazott tudományok

Az orvostudomány, a mérnöki tudományok, technika, mezőgazdaság, állattenyésztés, vadászat, háztartás, szervezés, ügyvitelszervezés, üzemvezetés, üzemszervezés, vegyipar, iparágak, építőipar lexikonai és kézikönyvei erős válogatással, a helyi sajátosságokat is figyelembe véve. Ismeretterjesztő szinten a természetes gyógymódról, biogazdálkodásról szóló könyvek, a mezőgazdaságnál főleg a kistermelőknek szóló kiadványok, a szakácskönyvek a hobbi tevékenység könyvei válogatva.

7. Művészetek

A területrendezés, építészet, szobrászat, rajzművészet, festészet, grafikai művészetek, fényképezés, zene, szórakozás lexikonai, kézikönyvei válogatva, a művészeti albumok erős válogatással.

8. Nyelv és irodalom

A nyelv általános kérdései, a nyelvészet és a filológia kérdései általában, egyes nyelvek lexikonai, kézikönyvei válogatva, világirodalom, irodalomtudomány, egyes irodalmak válogatva.

9. Régészet, földrajz, életrajz, történelem

Földrajz, geográfia, a Föld és országai, utazások, regionális földrajz, régészet, életrajz, biográfia, történelem, történettudomány, egyes országok, területek története. Szaklexikonok és kézikönyvek válogatva, az egyetemes és magyar történelem ismeretterjesztő könyvei válogatva, nagyobb hangsúlyt fektetve a magyarok történetére. Földrajznál az egyes országok, hazánk tájainak, városainak útikönyveire, az utazásokra nagyobb hangsúlyt kell fektetni. Ország térképek válogatva, hazánk tájegységeinek, megyéinek, városainak térképei.

6. A könyvtár fő gyűjtőköre

Nyomtatott formában magyar nyelven:

- Általános lexikonok, enciklopédiák, a világnyelvek nagy és közép szótárai
- A magyar irodalom, a világirodalom klasszikusai, a magyar és a külföldi népköltészet, a meseirodalom reprezentatív antológiái, gyűjteményes munkák
- Általános iskolai és középiskolai kötelező olvasmányok
- Minden tudományág alap -és ismeretterjesztő szintű dokumentumai
- Hajdúsámsonra vonatkozó (helyismereti) dokumentumok: könyvek, helyi szerzők munkái, helyi folyóirat(ok), szakdolgozatok, kéziratok, meghívók.
- Hajdú-Bihari Napló megyei napilap.

7. A könyvtár mellékgyűjtőköre (válogatva gyűjtendő)

a.) Nyomtatott formában, magyar nyelven

- Kortárs magyar írók, külföldi írók, költők művei, életüket bemutató alkotások
- Általános iskolai, középiskolai ajánlott irodalom
- Szórakoztató irodalom
- Nyelvkönyvek
- Folyóiratok, napilapok igényesebb szórakoztató magazinok
- Hajdú-Bihar megyéről, és más megyékről szóló dokumentumok

b.) Audiovizuális dokumentumok

- hanglemezek, CD-k, DVD-k.

c.) Multimédiás dokumentumok

- CD-ROM, DVD-ROM

A könyvtár muzeális és levéltári dokumentumokat nem gyűjt.

8. A gyarapítás

8.1 A gyarapítás módjai

- Vásárlás: fenntartói költségvetési támogatás, érdekeltségnövelő támogatás, egyéb pályázati, támogatási források.

A tervszerű állománygyarapítás érdekében minden évben a KELLO-val szerződik, valamint szintén a KELLO-nál vásárolja le az érdekeltségnövelő támogatás összegét. Ezen kívül kisebb mértékben könyvesboltban, antikváriumban, kiadóktól is vásárolhat dokumentumokat.

Folyóirat előfizetéseket elsősorban a kiadóknál és a KELLO útján rendel.

- Ajándék: a könyvtár elfogad ajándékként felajánlott dokumentumokat, tiszteletpéldányokat, de fenntartja magának a jogot a dokumentumok kiválogatására. Gyűjtőkörébe nem tartozó, vagy számára felesleges példányokat továbbajándékozhat. Ezen szándékát a felajánlóval közli.

A központilag számára ajándékozott könyveket a gyűjteményébe illeszti.

- Pályázatok: Minden pályázati lehetőség kihasználásra kerül, amennyiben városi könyvtárak számára kiírják. Részt vesz a Márai programokban, az NKA könyv -és folyóirat támogatási lehetőségeit is igénybe veszi.

8.2 A gyarapítás időbeni keretei

A gyarapítási tevékenység elsősorban az újonnan megjelenő, korszerű ismereteket tartalmazó könyvekre terjed ki.

Ajándékként időhatártól függetlenül elfogadunk minden olyan művet, amely kultúrtörténeti vagy irodalmi értéket képvisel és ma is helytálló és hasznosítható tartalmi vonatkozásokkal rendelkezik, amennyiben gyűjteményi értékkel bír és lehet rá olvasói igény.

8.3 A gyarapítás nyelvi keretei

Állományunk legnagyobb részét természetesen a magyar nyelvű dokumentumok alkotják. A világnyelvek tanulásához igyekszünk biztosítani a legfontosabb szótárakat (kézi és kis szótár). A nagyszótárakat a kézikönyvtár számára szerezzük be. A nyelvkönyveket erősen válogatva gyűjtjük, mivel azok nagy része munkáltató tankönyv, magánhasználatra való.

8.4 A gyarapítás mennyiségi határai

A gyarapítás példányszáma a költségvetési keret függvénye. Könyvekből, folyóiratokból, egyéb dokumentumokból legtöbbször 1 -1 példányos a beszerzés. Kivételt jelentenek az általános iskolai és a középiskolai kötelező olvasmányok, melyekből – igény és elhasználódás szerint több példányt is beszerez.

9. Az állomány apasztása

a.) tervszerű

A tervszerű állományapasztás a könyvtár rendeltetésszerű feladatainak ellátására elsősorban tartalmi szempontból alkalmatlanná vált dokumentumoknak az állományból folyamatosan történő kivonását jelenti.

Tervszerű állományapasztásra akkor kerül sor, ha

- a dokumentum tartalmilag elavult, a benne foglalt ismeretanyag tudományos vagy világnézeti szempontból meghaladottá vált, vagy
- a dokumentum iránti olvasói igény csökkenése miatt a példányszám egy része fölöslegessé vált, vagy
- a dokumentum egészéről (feltéve, hogy azt másolata is érdemben pótolhatja) a könyvtár által tartós megőrzésre nyilvántartásba vett másolat készült, vagy
- a könyvtár gyűjtőköre módosult.

b.) természetes elhasználódás

- a dokumentum természetes elhasználódásán a dokumentum rendeltetésszerű használatra alkalmatlanná válását (elrongyolódás, megcsonkulás stb.) kell érteni.

c.) Egyéb okok miatti apasztás

- elháríthatatlan esemény (vis maior)
- bűncselekmény
- behajthatatlan követelés
- pénzben megtérített követelés
- megengedhető hiány (káló)
- normán felüli hiány.

Az apasztásokról minden esetben törlési jegyzék készül.

d.) időszaki kiadványok apasztása

Azokat a folyóiratokat, napi- és hetilapokat, amelyeknek anyaga gyorsan avul, kötetés nélkül 3 évig megőrizzük. A képes- és divatlapokat a tárgyévet követő év végén selejtezzük.

10. Az állomány ellenőrzése

A 3/1975. (VIII.17.) KM-PM rendelet 4. §. (1) bekezdése alapján történik.

Ezen Gyűjtőköri Szabályzat a Képviselő-testület 130/2018. (V.24.) öh. sz. határozatával lépett életbe, egyidejűleg az előzőekben kiadott szabályzat hatályát veszti.

Hajdúsámson, 2018. május 25.

Tarné Hajdú Judit

Tarné Hajdú Judit
igazgató